

Argument för studieförbunden

Nedanstående text är en kortfattad beskrivning av de nio studieförbundens verksamhet som underlag för diskussioner om deras roll i lokalsamhället. Texten kan ses som en samling argument för studieförbunden mot bakgrund av att många kommuner i Västra Götaland har stora besparingskrav.

Den gängse bilden av studieförbunden är att de är utbildningsorganisationer för egna medlemsföreningar och arrangörer av kulturprogram, i viss mån erbjuder de också cirklar för allmänheten. Den allmänna uppfattningen är att studieförbund nuförtiden märks mindre än tidigare eftersom lokalkontoren blivit färre och verksamheten mer osynlig. Till skillnad från folkhögskolorna anses studieförbunden inte i någon större utsträckning ägna sig åt behörighetsgivande utbildningar, heltidsstudier, utbildningar för speciella målgrupper.

Vi vill nedan argumentera för att den bilden är felaktig och att studieförbunden under de senaste decennierna snarast utökat sin verksamhet. Dessa förändringar är svåra att överblicka för politiker och den stora allmänheten och har inte uppmärksammats i någon större utsträckning av media.

Verksamheten kan sägas vara koncentrerad till fyra huvudområden:

Utveckla föreningslivet

Bära upp kulturen

Nå särskilda målgrupper

Erbjuda infrastruktur för livslångt lärande och tillväxt.

Utveckla föreningslivet

Verksamheten har utökats till att gälla många andra former av utvecklingsstöd för föreningslivet, inte minst för att inpräglade folkbildningsförordningens mål om demokrati, jämställdhet, för särskilda målgrupper m.m. Dessutom tar studieförbunden ett särskilt ansvar för nybildade föreningar och andra nya företeelser av föreningsliknande karaktär, ex musikhus, rollspelsorganisationer, kamratcirklar etc.

Studieförbundens roll för att utbilda funktionärer inom sina medlemsorganisationer har vuxit till att omfatta nästan hela det svenska föreningslivet, särskilt om man inkluderar idrottens utbildningsorganisation SISU Idrottsutbildarna som tidigare var ett statsbidragsberättigat studieförbund men nu arbetar enligt en egen förordning.

Bära upp kulturen

Kulturverksamhet har alltid varit studieförbundens andra uppgift, efter bildning och utbildning. Årligen arrangerar de nio studieförbunden tusentals kulturprogram spridda över regionens alla kommuner. Det är ingen överdrift att beteckna studieförbunden som den enskilt viktigaste aktören för att upprätthålla det stora utbud av konserter, teater-, dans- och musikedramatiska föreställningar, föredrag, utställningar, mässor m.m. som pågår året om och överallt. Merparten av kulturprogrammen sker i

samverkan med tex. medlemmar, föreningar, organisationer, i form av olika stöd och hjälpåtgärder i planering och genomförande, varför studieförbundens roll ofta inte uppmärksammas.

Dessutom utbildar studieförbunden amatörutövare inom praktiskt taget alla estetiska områden genom studiecirklar och andra former av kurser öppna för alla. Det finns också exempel på att studieförbunden utbildar professionella utövare, företrädesvis på s.k. kompletterande utbildningar. Sådana skolor finns exempelvis inom bild och form, animerad film, instrumental musik, sång, komposition, teater och musikal. En ofta förbisedd roll för studieförbunden är att dessutom vara arbetsgivare för hundratals kulturarbetare inom Västra Götalandsregionen.

Nå särskilda målgrupper

Studieförbunden har genom sin breda verksamhet och sin pedagogik särskilda förutsättningar att nå grupper som har underskott av samhälleliga kontakter. Flera av dessa nämns i folkbildningsförordningen, men det finns också andra som befinner sig i olika gråzoner och inte har tydliga och väldefinierade utanförskap.

En viktig sådan grupp är invandrare av olika slag, allt från flyktingar till gäststudenter och yrkesutbildad arbetskraft såsom läkare och annan vårdpersonal. Studieförbunden står här för den mest välrenommerade verksamheten för effektiv integration och språkinläring. Personer med rörelsehinder, sensoriska störningar, psykiska funktionshinder och personer på äldreboenden utgör stora målgrupper för studieförbundens verksamhet. Många ungdomar spelar i band för vilka musikcirklar är en viktig förutsättning. Andra deltar i verksamhet som bygger på gemensamma intressen kring dans, datorer, filmskapande. För ungdomar fyller studieförbunden inom kulturlivet en liknande funktion som SISU Idrottsutbildarna inom idrottsvärlden. När kommuner minskar sitt åtagande med musik- och kulturskolor, kan studieförbunden bli en ersättning.

Studieförbunden bedriver också verksamhet för arbetslösa och personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Flera studieförbund arbetar på uppdrag av Arbetsförmedlingen med utbildning, matchning, coachning och liknande arbetsuppgifter som i allt större grad överläts på externa aktörer. Här utgör studieförbunden alternativ till kommersiella utbildningsföretag som också verkar inom denna sektor.

Infrastruktur för livslångt lärande och tillväxt

Varje termin erbjuder studieförbunden cirklar öppna för allmänheten i språk, estetiska ämnen, hälsa och friskvård, it m.m. Mer än 2 miljoner svenskar deltar i sådana cirklar och många svenskar har gjort det till en livsstil att lära sig nya saker och samtidigt träffa andra vuxna med liknande intressen. Sverige är europamästare på vuxenutbildning tack vare studieförbundens breda kursutbud. Cirkarna erbjuds främst på större och medelstora orter, men genom it-teknikens utveckling breddas utbudet i allt större utsträckning till mindre orter. Dessutom erbjuds många cirklar för personer som befinner sig på institutioner, på sjukhus inom kriminalvård och liknande där få andra alternativ erbjuds för deltagarna.

Det finns också andra anordnare av cirklar: kommuner, universitet, stiftelser, privata utbildningsföretag m.m. Typiskt för privata kurser är att de ofta är inriktade på vissa specialområden, på yrkesutbildningar, på större orter och kostar ganska mycket. Tack vare bidrag från stat och kommun kan kostnaden för studiecirklar hållas på en betydligt lägre nivå. Studieförbunden har dessutom en unik uthållighet jämfört med nästan alla andra aktörer inom utbildningsområdet.

Nedslag i studieförbundens kulturverksamhet

Integrationsutställning – invandrare och svenskar visar på sina åsikter genom text och foto.

Lunchkonserter

Föräldrautbildning om ungdomar och alkohol

Round-about-grupper. Att vara ung tjej idag.

Fotoutställningar

Kulturhistoria

Vattenprojekt i Afrika

Ekofika- miljö

Drogförebyggande i tonårstider

Musikaluppsättning med amatörteaterföreningar

Teaterskola, trygga återväxten inom amatörteatern

Filmverket, ungdomssatsning på temat Film.

Dagverksamhet för äldre – meningsfull fritid

Kultur med tanke – ge konfirmanderna något extra att fundera kring

Gud har 99 namn – multireligiös guidning

Musikhusverksamhet

Brudar 2008 - Livsfrågor för unga tjejer

Engagemang för människor med HIV

Vad är kunskap? Föreläsning av professor Sven Eric Liedman.

Föreläsningar som fokuserat på forskning kring hållbar utveckling, miljö och filosofi.

Pröva på dagar för ungdomar. Prova olika instrument.

Bra frukost för barn och ungdomar

Demensföreläsningar

Rockens historia

Natur- och miljödagar

Hälsa till alla

Hantverkscentrum

Bronsgjutning

Ungdomsmässa

m.m.

Musik –teater – filmverksamhet m.m

Totalt finns det ca 175 musikband i Skövde och Uddevalla kommun

Exempel på studiecirkel

Personlig utveckling
Uppfostran/föräldraskap
Cirkelledarutbildning
Formkonstnärlig utbildning
Grafisk konst
Film och Fototeknik
Musik
Scenframställning
Teatervetenskap
Musikteori
Folklig dans
Film, radio TV-produktion
Grafisk formgivning och foto
Inredningsdesign
Trä och metallslöjd
Konsthantverk
Religion
Språk
Litteraturhistoria
Skrivarcirkel
Historia
Livsåskådning
Psykologi
Politisk ideologier
Kommunala frågor
Statsvetenskap
Internationella frågor
Folkrörelse- intresseorganisationer
Föreningskunskap
Marknadsföring
Miljövetenskap
Matematik
Datorteknik
Fordonsteknik
Skogsbruk, Jakt och vildvård
Hälsa- och sjukvård
Turism
Idrott och friskvård

Statistik uppgifter för cirkelverksamhet 2008

Skövde

Antal Studiecirklar	1.930	
Deltagare	18.184	Var 3:e Skövdebo går i studiecirkel
Antal kulturarr.	1.498	Ca 4 kulturarr/dag året om

Uddevalla

Antal Studiecirklar	2.067	
Deltagare	16.224	Var 3:e Uddevallabo går i studiecirkel
Antal kulturarr.	1.672	Ca 5 kulturarr/dag året om

Skara okt 2009

Arbetsgruppen för "Argument för studieförbunden"
(utsedda av Studieförbundsdelegationen)

Stina-Britt Björk
Studieförbundet Vuxenskolan

Göran Berger
Folkuniversitetet

Christer Tengros
Medborgarskolan

Marita Graad-Jansson
Västra Götalands Bildningsförbund

Box 374, 532 24 SKARA
info@vgb.nu www.vgb.nu